

Голова Вченої ради,
ректор Національної музичної академії
України імені П.І. Чайковського,
доктор філософії,
професор, заслужений діяч мистецтв
України

Гимоненко Максим Олегович

**ВИМОГИ З ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ
МАГІСТЕРСЬКОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ ПРОГРАМ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Національної музичної академії
України імені П.І. Чайковського
Протокол № 10 від 12.02.2026 рок
(наказ № 21-А від 12.02.2026
року)

Схвалено науково-методичною радою
НМАУ ім. П. І. Чайковського
(протокол № 6 від «19» січня 2026 року)

Київ – 2026

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Основні положення щодо підготовки та захисту магістерської наукової роботи розроблені на підставі:

- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII;
- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про документи про вищу освіту (науковий ступінь)» від 09.09.2020 р. № 811;
- Закону України «Про академічну доброчесність»;
- Статуту НМАУ ім. П. І. Чайковського;
- Положення про організацію освітнього процесу в НМАУ ім. П. І. Чайковського.

Написання магістерської наукової роботи має комплексний характер і пов'язане з використанням набутих знань, умінь і навичок з дисциплін циклів гуманітарної та фахової професійно-практичної підготовки, а також з дисциплін музично-історичного, музично-теоретичного, загально-естетичного й гуманітарного спрямування. Робота виконується на завершальній стадії підготовки фахівця (магістра) як підсумок самостійного дослідження однієї з проблем фахового спрямування.

Магістерська наукова робота – оригінальне, самостійне наукове дослідження теоретичного або теоретико-прикладного характеру, спрямоване на розв'язання дослідницьких завдань, пов'язаних з певною науковою або науково-практичною проблематикою кафедри. Робота повинна мати внутрішню єдність, містити сукупність теоретичних і практичних положень та висновків, що пропонуються для публічного захисту для отримання кваліфікації, відповідно до галузей знань, спеціальностей та освітньо-наукових програм.

У магістерській науковій роботі має бути: обґрунтування вибору теми та визначення ступеня дослідження обраної теми; визначення об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження; характеристика теоретичної (джерельної) бази за класифікаційними угрупованнями; визначення методології дослідження; обґрунтування наукового і практичного значення одержаних результатів.

Написання роботи стимулює до формування у магістрів комплексу фахової компетентності, що дає можливість розвитку наукової мови і стилю; сприяє смислової завершеності, цілісності та зв'язності думок, логічності у викладенні матеріалу, опануванню термінологічної системи та відповідного стилістично-наукового тезаурусу.

Метою написання магістерської наукової роботи є:

- поглиблення знань із суміжних наук, насамперед з історії, філософії, естетики, культурології, психології, соціології, мистецтвознавства та ін.;
- подальше удосконалення умінь та навичок самостійної роботи із науковою літературою, виявлення тенденцій і закономірностей досліджуваних процесів;

- формування умінь самостійно визначати об'єкт, предмет та завдання магістерського дослідження, обґрунтовувати методологію та методи, необхідні для розв'язання теоретичних та прикладних завдань;

- розвиток умінь самостійно формулювати узагальнення основних результатів;

- формування готовності та здатності студентів до самоосвіти і саморозвитку, самостійної дослідницької роботи в майбутній професійній діяльності.

Апробація результатів дослідження здійснюється у навчальному процесі в різних формах: шляхом участі у науково-практичних конференціях, круглих столах, семінарах-практикумах, майстер-класах, під час звітування на кафедрі тощо.

Магістерська робота підтверджує освітньо-науковий рівень випускника вищої школи та свідчить про наявність необхідних для дослідника знань, умінь і навичок.

Виконання магістерської наукової роботи передбачає дослідження актуальних проблем та розв'язання поставлених завдань, що підтверджує здатність її автора належним чином вести науковий пошук, формулювати історико-теоретичні питання фахового спрямування, використовувати загальноприйняті методи наукового дискурсу.

У процесі написання магістерської наукової роботи передбачено формування та виявлення здатності здобувача вищої освіти до самостійного наукового дослідження музичного мистецтва, застосування сучасних методів наукового аналізу, узагальнення теоретичних і історичних знань, а також обґрунтування власних наукових висновків.

Пропоновані методичні рекомендації орієнтовані на допомогу у підготовці, оформленні та захисті магістерських наукових робіт і призначені для студентів НМАУ імені П. І. Чайковського, які навчаються за освітньо-науковою програмою та здобувають освітню кваліфікацію магістра.

Для отримання освітньої кваліфікації магістра студент повинен успішно захистити роботу.

ПІДГОТОВКА МАГІСТЕРСЬКОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ

Теми магістерських наукових робіт обговорюються та затверджуються на кафедрах з обов'язковим записом у протоколі.

Науковий керівник призначається наказом ректора Академії з числа провідних фахівців, які мають науковий ступінь кандидата або доктора наук. Під час призначення наукового керівника повинні враховуватися наукові інтереси студентів, вподобання та рівень їх фахової компетентності.

Науковий керівник допомагає студентові у складанні плану до магістерської роботи, індивідуального завдання для її виконання, підборі матеріалів, надає фахові консультації щодо змісту та оформлення, контролює регламент підготовки, науковий рівень, дає попередню оцінку роботи та

рекомендації щодо її вдосконалення, готує відгук про роботу з ґрунтовною характеристикою відповідно до критеріїв оцінювання та загальний висновок щодо можливості допуску до захисту.

Вибір теми

Тема – частина проблеми дослідження, у якій охоплено одне або кілька питань. Проблема дослідження – це сукупність нових теоретичних або практичних питань, які потребують вирішення за допомогою наукових досліджень. Вибір проблеми дослідження обґрунтовують насамперед її актуальністю, тобто тим, наскільки вибране дослідження сприятиме розвитку, поглибленню знань у галузі музичного мистецтва, уточненню існуючих наукових положень, розширенню методологічних підходів до аналізу музичних явищ, а також осмисленню музичної творчості в історико-культурному та художньо-естетичному контекстах.

Тему обирають, виходячи з мети роботи. При виборі теми магістерської наукової роботи студент має керуватися своїми фаховими потребами, науковими вподобаннями, знанням матеріалу, можливостями використання мистецтвознавчої літератури, нотних джерел, аудіо- та відеоматеріалів.

Тематика наукових робіт розробляється і рекомендується випускаючою кафедрою. Тема наукової роботи має бути актуальною, а об'єкт та предмет дослідження – відповідати визначеній темі.

У назві наукової роботи не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Бажано уникати назв, що починаються зі слів «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали вивчення...», «До питання...» тощо, оскільки у таких назвах не відображено належним чином зміст та сутність проблеми. У назві наукової роботи не рекомендується вживати скорочення – наприклад, замість ініціалів слід зазначити повне ім'я композитора чи виконавця, діяльність якого досліджується.

Складання плану

У плані (змісті) наукової роботи має бути вступ, основна частина – розділи і підрозділи, висновки, список використаної літератури, а також додатки (за необхідності). У плані роботи мають бути відображені основні питання, які дають змогу повністю висвітлити зміст обраної теми. У процесі виконання магістерської наукової роботи можна вносити зміни до плану, коригувати формулювання окремих питань.

Підбір літератури та її опрацювання

Інформаційна (теоретична) база наукової роботи містить музикознавчу літературу, нотні джерела та аудіо- та відеоматеріали записів виконавської інтерпретації творів тощо. Мистецтвознавча література може складатись з публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях (збірниках статей, наукових журналах, газетній періодиці), монографічних наукових робіт та інтернет-видань. Правильний вибір інформаційної бази наукової роботи забезпечує

коректність і змістовність авторських тверджень та думок, належний науковий рівень роботи, усебічне та глибоке висвітлення питань обраної теми.

Джерела, дотичні до теми наукової роботи, студент підбирає, користуючись матеріалами різноманітних баз даних та бібліотечних ресурсів.

У процесі написання магістерської наукової роботи необхідно використовувати актуальні досягнення музикознавства. У науковій літературі можуть бути висловлені різні погляди на одне і те саме мистецьке явище, тож студент має висвітлити ті наукові позиції, які він вважає найбільш обґрунтованими, або запропонувати своє бачення досліджуваної проблеми.

Працюючи зі спеціальною літературою, необхідно враховувати період видання книги чи статті, ті історичні й соціокультурні умови, у яких вони були написані, критично і творчо оцінювати ті чи інші положення з позицій сучасного стану музичного мистецтва та музикознавчої думки.

Написання тексту й оформлення магістерської наукової роботи

Писати наукової роботу необхідно літературною мовою, класичним науковим стилем викладення матеріалу. Обсяг **основного тексту** (вступ, розділи, висновки) – **від 48 до 72 друкованих сторінок (2 – 3 друкованих аркуші)**. Головною вимогою до змісту магістерської наукової роботи є її самостійність, глибоке та системне розкриття обраної теми на основі аналізу музичного матеріалу і наукових джерел, використання адекватного наукового апарату та формулювання аргументованих висновків. У роботі обов'язково мають бути посилання на опрацьовані джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі, або на основі ідей та висновків яких розглядаються обрані для наукової роботи проблеми, завдання, питання. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, надають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, обсяг.

Цитати з використаної літератури слід подавати з обов'язковим посиланням на джерело та належним оформленням цитування. Цитати можуть бути прямі (дослівний виклад уривка оригінального тексту, який береться в лапки) та непрямі (переказ думок автора своїми словами, в лапки не береться). У кожному випадку після цитати слід вказати, звідки її взято. **Цитати не мають перевищувати 30 відсотків основного тексту магістерської наукової роботи.**

У науковій роботі кожне прізвище рекомендується писати з ініціалами (з іменем чи іменем і по батькові) перед прізвищем.

Застосування у тексті скорочень слів та словосполучень, крім загальноприйнятих, не дозволяється.

Академічна доброчесність та використання технологій штучного інтелекту.

При написанні наукової роботи здобувач зобов'язаний дотримуватися принципів та вимог академічної доброчесності, визначених Законом України «Про академічну доброчесність», «Положенням про академічну доброчесність у Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського».

Наявність плагіату, використання фабрикацій, фальсифікацій є неприпустимими. Використання технологій штучного інтелекту дозволяється лише як додатковий інструмент для пошуку та збору інформації з обов'язковою перевіркою її достовірності. Виявлення неправдивої інформації, згенерованої за допомогою технологій штучного інтелекту, вважається порушенням академічної доброчесності з боку здобувача.

Підготовка до презентації магістерської наукової роботи

Готуючись до презентації наукової роботи, студент має скласти тези свого виступу обсягом 3-4 сторінки друкованого тексту. У тезах має бути вміщено характеристику актуальності і практичної значущості теми, розкрито зміст наукової роботи і показано підхід автора до вирішення порушеної у роботі проблеми. За необхідності студент готує для озвучення тез електронну презентацію роботи. Тези виступу мають показати рівень теоретичної підготовки студента та вміння доступно, логічно і переконливо викласти основні результати дослідження.

Презентація наукової роботи може супроводжуватися ілюстративними матеріалами (схемами, кресленнями, таблицями, діаграмами, графіками, плакатами, слайдами, фото-, кіно-, аудіо- та відеоматеріалами, звучанням музичних творів чи їх фрагментів у живому виконанні тощо), завдяки яким унаочнюється доведення відповідних положень наукової роботи, висновків та пропозицій. Наочний матеріал має бути тісно пов'язаний із текстом роботи. Усі подібні матеріали потрібно оформляти і використовувати так, щоб їх можна було продемонструвати без ускладнень і щоб їх могли бачити і чути всі присутні в аудиторії.

СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ

Структура роботи

У науковій роботі мають бути:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень чи скорочень (за необхідності);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел/літератури;
- додатки (за потреби);

Структура роботи має бути послідовною і логічною.

Титульний аркуш. На титульному аркуші слід указати:

- назву міністерства та найменування закладу вищої освіти, у якому виконано роботу;
- факультет;

- кафедру, на якій виконано наукову роботу;
- тему роботи (без лапок);
- галузь знань;
- назву і шифр спеціальності;
- назву освітньої наукової програми – «_____»;
- освітній ступінь («магістр»);
- прізвище, ім'я і по батькові студента – автора роботи;
- учене звання, науковий ступінь, посаду, прізвище, ім'я і по батькові наукового керівника;
- учене звання, науковий ступінь, посаду, прізвище, ім'я і по батькові рецензента;
- місто та рік виконання роботи.

Приклад оформлення титульного аркуша наведено у Додатку 1.

Зміст подають на початку роботи. У ньому вказують найменування та початкові сторінки всіх структурних компонентів роботи: вступ, перелік умовних позначень чи скорочень (за наявності), розділи (підрозділи, а також пункти і підпункти, якщо вони мають назву), висновки, список використаних джерел, додатки (за наявності).

Перелік умовних позначень чи скорочень (у разі потреби) розміщують перед вступом, друкують двома колонками (у лівій колонці за абеткою наводять, наприклад, скорочення, у правій – їх докладне розшифрування).

Якщо в роботі є спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше ніж тричі, перелік не складають, а їх розшифровують у тексті при першому згадуванні.

Вступ розкриває сутність наукової проблеми, її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, стан розробленості, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подається загальна характеристика магістерської наукової роботи у такій послідовності.

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження (формулюється доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми). Висвітлення актуальності має бути небагатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання.

Мета роботи пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також із його кінцевим результатом і шляхами його досягнення. Кінцевим результатом дослідження передбачено вирішення проблемної ситуації, у якій відображено суперечність між станом об'єкта дослідження в реальній практиці й вимогами до його ефективнішого функціонування.

Формулюючи мету роботи і завдання, які потрібно виконати для досягнення мети, не варто застосовувати віддієслівні іменники

(«виявлення...», «визначення...», «розкриття...» тощо) – краще надати перевагу дієсловам у неозначеній формі («виявити...», «визначити...», «розкрити...»). Не слід також формулювати мету словами «дослідження...» («дослідити...»), «вивчення...» («вивчити...»), «аналіз» («проаналізувати»), оскільки цими словами вказується засіб досягнення мети, а не сама мета.

Завдання описуються у дієслівній формі.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, яким породжується проблемна ситуація (наукова проблема) і яке обрано для вивчення.

Предмет дослідження – це окремий аспект об'єкту, його властивості.

Об'єкт і предмет дослідження у науковій роботі співвідносяться між собою як загальне і часткове (предмет міститься у межах об'єкту). Чітке визначення об'єкту і предмету є дуже важливим, бо воно тісно пов'язане з метою дослідження і суттєво впливає на відбір завдань дослідження. Об'єкт і предмет дослідження зазвичай відображено у темі наукової роботи.

Методи дослідження. Вказувати методи дослідження, необхідні для досягнення мети, слід не відірвано від змісту роботи, а із зазначенням що саме і яким методом досліджувалося.

Матеріал дослідження, використаний для досягнення поставленої мети.

За необхідності формулюють **наукову новизну** дослідження, зазначаючи, що саме у науковій роботі зроблено вперше. Необхідно вказати відмінність одержаних результатів від відомих раніше.

Практичне значення одержаних результатів.

Апробація результатів дослідження – за наявності наводяться дані щодо публікацій та участі автора в конференціях, колоквиумах, симпозиумах.

Структура роботи (наприклад: «Логіка дослідження зумовила структуру магістерської роботи: вступ, ...розділи, висновки, список використаних джерел із ... найменувань, ...додатки. Загальний обсяг ... сторінок, основний текст – ... сторінок»).

Основна частина магістерської наукової роботи складається з розділів та підрозділів (за необхідності – пунктів та підпунктів). В основній частині має бути як мінімум два розділи (у кожному з яких хоча б по два підрозділи). Кожний розділ починають з нової сторінки. Здійснюючи огляд літератури з теми дослідження, слід окреслити етапи розвитку наукової думки за темою роботи. Стисло, критично характеризуючи використані у науковій роботі наукові праці, виокремити ті питання, які залишилися невирішеними, а отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Загальний обсяг огляду літератури не має перевищувати 20 відсотків обсягу основної частини наукової роботи. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї.

Висновки (обсягом 2-4 сторінки) мають відповідати меті та завданням роботи, визначеним у вступі. Зазвичай викладають найважливіші наукові та практичні результати, одержані в процесі виконання наукової роботи. У них мають міститися формулювання розв'язаної наукової проблеми, окреслюватися значення результатів дослідження для науки і практики.

Список використаних джерел (літератури) подається за абетковим принципом. Бібліографічний опис джерела складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи (ДСТУ 2015 і пізніше). Якщо у науковій роботі використано джерела іноземними мовами, то спочатку подають праці, написані кирилицею, а потім написані латиницею. У списку використаної літератури та джерел має бути не менше 25 позицій.

Додатки (якщо у них є потреба) доцільно використовувати для розміщення допоміжного матеріалу, зокрема:

- нотні приклади (якщо обсяг прикладу перевищує півсторінки);
- іменний і предметний покажчики;
- лібрето музично-театральних творів;
- літературні джерела музичних творів (поетичні тексти вокальних, літературні програми симфонічних творів тощо);
- біографічний матеріал;
- список творів композитора, музично-критичних праць музикознавця;
- дискографію;
- нотографію;
- фотоілюстрації;
- таблиці допоміжних даних (графіки, глосарії та ін.).

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ

Порушення правил оформлення наукової роботи є підставою для зниження оцінки або навіть для повернення студенту роботи для доопрацювання.

Загальні вимоги

Наукову роботу друкують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм) до 30 рядків на одній сторінці, з використанням текстового редактора Word, розміром кегля 14.

Текст роботи слід друкувати, дотримуючись таких розмірів берегів: верхній – 25–30 мм, нижній – 20 мм, лівий – 25–30 мм, правий – 10–15 мм.

Обсяг основного тексту (без списку використаних джерел та додатків) наукової роботи становить від 48 до 72 друкованих сторінок (2 – 3 друкованих аркуші).

Заголовки структурних частин наукової роботи – ВСТУП, РОЗДІЛИ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ – друкують великими літерами симетрично до тексту, починають з нової сторінки. Заголовки підрозділів – малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, нотних прикладів, рисунків, ілюстрацій, таблиць, формул тощо подають арабськими цифрами без знака №.

Нумерація сторінок. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші (а також на аркуші, на якому вміщено зміст роботи) номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки після цифр. До обсягу основного тексту роботи не входять список використаних джерел і додатки, але всі сторінки цих елементів роботи підлягають наскрізній нумерації.

Нумерація структурних частин роботи. Структурні частини роботи – зміст, перелік умовних позначень чи скорочень, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки – не мають порядкового номера (отже, не слід писати: «1. Вступ» або «Розділ 6. Висновки»). Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера ставлять крапку, а далі з нового рядка друкують заголовок розділу.

Нумерація ілюстрацій (нотних прикладів, фотографій, схем, графіків, таблиць, рисунків, малюнків, фотографій).

Ілюстрації, нотні приклади, схеми і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, у якому вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, нотні приклади, схеми і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, нотний приклад, малюнок або рисунок, розміри яких більші від формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують після згадування у тексті або в додатках. Номер ілюстрації (рисунка, малюнка, фотографії), її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). За таким самим принципом нумерують нотні приклади та схеми.

Якщо в розділі одна таблиця, одна схема чи один нотний приклад, їх нумерують за загальними правилами.

Примітки до тексту і таблиць, у яких вказують довідкові та пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо є одна примітка, то її не нумерують.

Кожна таблиця, кожен нотний приклад і кожна схема повинні мати назву, яку розміщують над таблицею (нотним прикладом чи схемою) і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» («Приклад» чи «Схема») починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом.

Правила цитування та посилання на використані джерела

Посилання в тексті роботи на джерела та цитування фрагментів слід зазначати одним із запропонованих способів.

Перший спосіб – у квадратних дужках указується порядковий номер (за списком використаних джерел) цитованої або згадуваної однієї чи кількох праць (наприклад, «...у працях М. Грінченка [7–9]...»). При цитуванні фрагменту після коми зазначається сторінка цитати (наприклад, «[7, с. 20]»). Наприкінці речення крапка ставиться не перед квадратними дужками, а після них, наприклад: [2, с. 245].

Другий спосіб – у квадратних дужках надати відомості, що є достатніми для ідентифікування об'єкта посилання, зазначеного у списку використаних джерел: прізвище автора (назву праці, якщо прізвище автора не вказане), рік видання, за потреби сторінку цитати. Наприклад, для джерела «Корчова О. О. Музичний модернізм як terra cognita : монографія. Київ : Муз. Україна, 2020. 490 с.» потрібно створити внутрішньотекстове посилання [Корчова, 2020] або [Корчова, 2020, с. 200].

Усі підсторінкові виноски бажано нумерувати у межах сторінки, хоча можна застосувати і наскрізну нумерацію.

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «(рис. 1.2)».

На всі таблиці, схеми, нотні приклади роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» у тексті можна писати скорочено, наприклад: «...у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та інші ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Для підтвердження своїх аргументів посиланням на джерело або для критичного аналізу того чи іншого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст цитованого тексту.

Загальні вимоги до цитування

1. Текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, які викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вислів «так званий».

2. Цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками у кутових дужках: <...>. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці). Якщо перед вилученим текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається. Квадратними дужками в цитатах виділяють авторський текст, яким пояснюється контекст цитати. Наприклад: «*Їх [скрипалів] було близько 20 осіб*».

3. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

4. При непрямому цитуванні (переказі, відтворенні думок інших авторів своїми словами) слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

5. Всі цитати викладаються українською мовою, зокрема й іншомовні джерела.

Оформлення списку використаних джерел (додаток 4)

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарата, у якому вміщено бібліографічні описи використаної літератури і джерел. Список використаних джерел подають після висновків.

Бібліографічний опис літератури і джерел складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Кожний додаток має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Симетрично до тексту над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток » і велика літера, якою позначається цей додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, «Додаток А», «Додаток Б». Якщо у науковій роботі один додаток, то він позначається як «Додаток А».

Ілюстрації, таблиці, схеми та нотні приклади у додатках нумерують у межах кожного додатка, наприклад: «Рис. Д. 1.2» – другий рисунок першого розділу додатка Д.

ТЕМАТИКА МАГІСТЕРСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ

Орієнтовна тематика магістерських наукових робіт визначається в координації між науковим керівником та випускаючою кафедрою.

ПОРЯДОК РОБОТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ

Затвердження остаточного формулювання тем магістерських робіт відбувається не пізніше ніж за два місяці захисту роботи. Керівник регулює процес виконання студентом усіх розділів роботи, контролює строки завершення окремих етапів, визначає доцільність та обсяги конкретних рішень, обґрунтувань, розробок тощо.

Наступним етапом є попередній захист магістерської наукової роботи, який проходить на засіданні кафедри.

Попередній захист проводиться за 2-4 тижні до захисту магістерської наукової роботи.

Не пізніше ніж за тиждень до дати попереднього захисту студент подає електронний варіант магістерської роботи для перевірки на академічний плагіат керівнику або визначеному адміністратору антиплагіатної системи разом із заявою про згоду на таку перевірку (**додаток 3**). За результатом перевірки надається електронний звіт (повний та короткий). Короткий звіт у роздрукованому вигляді студент подає разом з роботою на попередній захист та фінальну процедуру захисту.

Студент подає на попередній захист роботу у завершеному, але не зшитому вигляді. Кафедра оцінює роботу на підставі виступу студента та усного відгуку наукового керівника. У разі виявлення несуттєвих недоліків кафедра надає термін для їх виправлення. У разі невідповідності роботи встановленим вимогам, наявності суттєвих недоліків, комісія кафедри складає та подає висновок про недопущення її до захисту.

Виконана робота подається на рецензування. Рецензент пише рецензію на роботу, в якій оцінює виконання завдання в цілому, грамотність, якість і логічність викладання, оформлення роботи (**Додаток 2**). У висновку дає загальну оцінку, відзначає негативні і позитивні сторони роботи, оригінальні та вдалі рішення, виставляє оцінки. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від захисту. При виявленні недоробок, невиконанні завдання робота може бути повернена на доопрацювання. Студент має право ознайомитись із рецензією на свою роботу до початку процедури захисту.

Для рецензування магістерських робіт рекомендовано:

– 1 рецензент (зовнішній або внутрішній), для здобувачів за фаховим блоком «Музикознавство» 2 рецензенти (зовнішній і внутрішній).

Студенти, які у встановлений термін не представили роботи або одержали рішення про їх невідповідність встановленим вимогам, до захисту не допускаються.

Захист магістерської наукової роботи є формою перевірки рівня знань магістрів та фактичної підготовленості їх до роботи за фахом. Студент має приділити достатньо уваги підготовці до захисту. Насамперед слід належно підготуватися до виступу. На виступ відводиться до 10 хвилин. Тези доповіді рекомендується підготувати у письмовому вигляді. Текст виступу студента на захисті магістерської роботи слід узгодити з науковим керівником.

У процесі захисту заслуховується короткий зміст роботи у викладі студента. Далі студенту ставлять запитання за темою роботи, зачитується рецензія або питання і зауваження рецензента.

Після захисту робіт на засіданні обговорюються результати, і враховуючи отримані відгуки, рецензії, дані про успішність тощо відбувається оцінювання роботи. Під час цього засідання підписуються протоколи засідання.

У тих випадках, коли приймається рішення про те, що студент не захистив наукову роботу, тобто, отримав незадовільну оцінку, відповідна інформація фіксується в протоколі засідання.

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ЗДОБУВАЧ ПОДАЄ ДО ДЕКАНАТУ

За тиждень до захисту магістерських наукових робіт до деканату необхідно подати такі матеріали та документи:

1. виконану магістерську наукову роботу;
2. письмові рецензії на роботу;
3. відгук наукового керівника;
4. короткий звіт про перевірку роботи на академічний плагіат;
5. подання Голові атестаційної комісії щодо захисту роботи.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ

Шкала ЄКТС	Кількість Балів	Національна шкала	Обґрунтування
А	90 - 100	відмінно	дуже високий теоретичний рівень (логічна чіткість, евристична грамотність, висока інформованість за темою дослідження, самостійність і наукова коректність висновків); вирішення проблеми обґрунтовано повністю, аналіз проблеми подано в повному обсязі; всі частини дослідження взаємопов'язані і співвіднесені з більш загальною науковою проблемою; дуже висока якість оформлення (робота оформлена у повній відповідності з вимогами або є не більше двох незначних відхилень); під час виступу – якісне, чітке викладання змісту, відсутність суперечливої інформації, демонстрація знання своєї роботи та вміння відповідати на запитання.
В	82 – 89	добре	високий теоретичний рівень (логічна чіткість, евристична грамотність, висока інформованість за

			темою дослідження, самостійність і наукова коректність висновків); вирішення проблеми обґрунтовано достатньо, аналіз проблеми недостатньо повний; рішення завдань взаємопов'язане, але недостатньо співвіднесені з більш загальною науковою проблемою; висока якість оформлення (є не більш одного порушення і одного відхилення від вимог); під час виступу – чітке викладання змісту, надто короткий виклад висновків, відсутність суперечливої інформації, демонстрація знання своєї роботи та вміння відповідати на запитання.
С	74 - 81	добре	середній теоретичний рівень (логічна чіткість, достатня грамотність, достатня інформованість за темою дослідження, достатня самостійність і наукова коректність висновків); вирішення проблеми обґрунтовано достатньо, аналіз проблеми недостатньо повний; рішення завдань частково взаємопов'язане, недостатня співвіднесеність з більш загальною науковою проблемою; достатньо висока якість оформлення (є не більш одного порушення і двох відхилень від вимог); під час виступу – послідовне але недостатньо чітке викладання змісту, надто короткий виклад висновків, відсутність суперечливої інформації, демонстрація знання своєї роботи та вміння відповідати на запитання.
Д	64 – 73	задовільно	задовільний теоретичний рівень (логічна нечіткість, недостатня евристична грамотність, достатня інформованість за темою дослідження, несамотійність висновків); вирішення проблеми обґрунтовано частково, дані уривчасті відомості що до проблеми дослідження; вирішення завдань в цілому взаємопов'язано, але спостерігається відносна ізольованість частин дослідження; посередня якість оформлення (є не більш двох порушень); під час виступу – виклад змісту є фрагментарним, висновки доповіді дуже короткі або відсутні, наявність суперечностей та неаргументованих тверджень, плутанина в наукових поняттях, відсутність відповідей на частину запитань.

Е	60 - 63	задовільно	задовільний теоретичний рівень (логічна нечіткість, недостатня евристична грамотність, достатня інформованість за темою дослідження, несамотійність висновків; вирішення проблеми обґрунтовано частково, дані уривчасті відомості що до проблеми дослідження; вирішення завдань в цілому взаємопов'язано, але спостерігається відносна ізольованість частин дослідження; посередня якість оформлення (є не більш трьох порушень); під час виступу – виклад змісту є фрагментарним, висновки доповіді дуже короткі або відсутні, плутанина в наукових поняттях, відсутність відповідей на більшість запитань.
FХ	35 - 59	незадовільно	низький теоретичний рівень (відсутність логіки дослідження, слабка інформованість, наукова некоректність висновків); вирішення проблеми не обґрунтовано; завдання дослідження не вирішені, зв'язок між окремими завданнями і частинами дослідження є фрагментарним; низька якість оформлення (є грубі порушення); під час виступу – виклад змісту є фрагментарним, висновки доповіді відсутні, плутанина в наукових поняттях, відсутність відповідей на запитання.
F	1 - 34	незадовільно	незадовільний теоретичний рівень (відсутність логіки дослідження, слабка інформованість, наукова некоректність висновків); наукова проблема не; завдання дослідження не вирішені, відсутній зв'язок між окремими завданнями і частинами дослідження; низька якість оформлення (є грубі порушення) або робота має ознаки незавершеності; під час виступу – виклад змісту є фрагментарним і непослідовним, висновки доповіді відсутні, плутанина в наукових поняттях, відсутність відповідей на запитання.

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО**

(назва факультету)

(повна назва кафедри)

МАГІСТЕРСЬКА НАУКОВА РОБОТА

Магістр
(освітній ступінь)

на тему:

(НАЗВА РОБОТИ)

Виконав:

студент другого року навчання освітнього
ступеню «Магістр»,
галузь знань ..... «.....» ,
спеціальність ... «.....» ,
освітньо-наукова програма «.....»

(ПІБ)

Керівник _____
(ПІБ)

Рецензент _____
(ПІБ)

РЕЦЕНЗІЯ

на магістерську наукову роботу студента

(прізвище, ім'я, по батькові)
факультету _____, кафедри _____
НМАУ імені П. І. Чайковського,
який навчається за спеціальністю _____,
освітньо-науковою програмою _____
за темою _____

“ _____ ”

У рецензії повинні бути відображені:

- загальна характеристика теми, її актуальність та значення;
- глибина розкриття теми;
- характеристика використаних матеріалів (наукові джерела та сучасна науково-теоретична література, методичні матеріали, довідкові джерела та ін.);
- наукове та практичне значення висновків магістерської наукової роботи, можливість їх впровадження;
- науковість, логіка побудови тексту, його стилістичні особливості;
- якість оформлення роботи, відповідність до вимог (основний текст, список літератури, малюнки, таблиці та інше);
- загальне оцінювання магістерської наукової роботи.

Загальний обсяг – не менш ніж 1-2 сторінки машинописного тексту.

Рецензент* (посада, місце роботи, вчене звання, вчений ступінь)

_____ (ПІБ) _____ (власноручний підпис)
“ _____ ” _____ 202__ року

* Для рецензентів зі сторонніх організацій необхідно завірити підпис рецензента за основним місцем роботи печаткою.

ЗАЯВА
щодо перевірки магістерської наукової роботи
на академічний плагіат та її оригінальність

Я, _____ (ПІБ), надаю згоду на перевірку своєї магістерської наукової роботи «_____» на академічний плагіат за допомогою інтернет-системи StrikePlagiarism.com. Додатково повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій роботі не міститься елементів академічного плагіату та рівень оригінальності роботи є допустимим. Використання запозичень з друкованих та електронних матеріалів оформлено за правилами з вказанням автора і посиланням на джерело. Робота для перевірки надається в електронному варіанті. У разі допуску моєї наукової роботи до захисту, даю дозвіл на її розміщення в репозитарії Академії.

«__» _____ 2026 р.

_____ (підпис)

ПРИКЛАДИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

МОНОГРАФІЇ (ОДИН, ДВА І БІЛЬШЕ АВТОРІВ)	
	Корчова О. О. Музичний модернізм як terra cognita : монографія. Київ : Муз. Україна, 2020. 490 с.
	Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М. Інновації / Запорізький нац. ун-т. Запоріжжя, 2016. 390 с.
	Schäffer В. Wstęp do kompozycji. Kraków : Polskie wydawnictwo muzyczne, 1979. 714 p.
	Jankelevitch V. Debussy et le mystère de l'instant. Paris : Plon, 2019. 318 p.
ПРАЦІ БЕЗ ЗАЗНАЧЕННЯ АВТОРА	
	Микола Лисенко – борець за народність і реалізм у мистецтві / [під. ред. М. Загайкевич]. Київ : Наукова думка, 1965. 220 с.
	Concerto. <i>The New Grove Dictionary of Music & Musicians</i> . In 29 vols. / eds.: A. Hutchings, M. Talbot, C. Eisen, L. Botstein, P. Griffiths. Vol. 6. 2 nd ed. Oxford : Oxford University Press, 2001. P. 240–260.
	The Cambridge History of Twentieth-Century Music / ed. N. Cook, A. Pople. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 818 p.
БАГАТОТОМНІ ВИДАННЯ	
	Корній Л. П. Історія української музики : у 3 ч. Ч. 2 : Друга половина XVIII століття. Київ ; Харків ; Нью-Йорк : Вид-во М. П. Коць, 1998. 387 с.
	Haeckel E. Generelle Morphologie der Organismen : in 2 Bdn. Bd. 2 : Allgemeine Entwicklungsgeschichte der Organismen. Berlin : Druck Und Erlag Von Georg Reimer, 1866. 577 s.
	Taruskin R. Oxford History of Western Music : in 5 vols. Vol. 4 : Music in the Early Twentieth Century. New York : Oxford University Press, 2009. 880 p.
СТАТТІ В НАУКОВИХ ЖУРНАЛАХ (ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ)	
	Сюта Б. О. Інтертекстуальність та проблеми стилю і форми в українській музиці постмодернізму. <i>Студії мистецтвознавчі</i> : зб. ст. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2003. Ч. 2. С. 13–19.
	Кияновська Л. О. Опері Вагнера на львівській сцені. <i>Українська музика</i> : наук. часопис. Львів, 2013. Число 2 (8). С. 66–74.

	Олійник С. Ф. Рецепція творчості Ріхарда Вагнера в музичній культурі Львова. <i>Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка</i> . Вип. 35 : <i>Музикознавчі студії</i> . Львів, 2015. С. 102–112.
	Герасименко Л. М. «Давидові псалми» Т. Шевченка в аспекті жанрових втілень (на прикладі української хорової музики). <i>Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти</i> / Харківський нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2017. Вип. 47. С. 15–30.
	Літвінова С. А. Псалом № 136 «На ріках Вавилонських» в українському хоровому мистецтві XVIII–XXI століть (композиторська творчість та виконавство). <i>Українське музикознавство</i> : наук.-метод. зб. / Нац. муз. акад. України імені П. І. Чайковського Київ, 2012. Вип. 38 : Пам'яті Ігоря Пясковського. С. 236–249.
	Гусарчук Т. В., Літвінова С. А. Дванадцятий псалом у поетичній та музичній інтерпретаціях (Артемій Ведель, Тарас Шевченко, Мирослав Скорик). <i>Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського</i> . Київ, 2019. № 3 (44). С. 7–23. DOI: https://doi.org/10.31318/2414-052x.3(44).2019.189602
	Safafa M. La Chanson polyphonique française au temps de Debussy, Ravel et Poulenc. <i>French Studies</i> . 2019. Vol. 73, Issue 1, January. P. 135–136. DOI: https://doi.org/10.1093/fs/kny294
	Dunsby J. M. Fondements d'une Sémiologie de la Musique. <i>Perspectives of the New Music</i> . 1977. Vol. 12. No. 3. P. 226–233.
СТАТТІ У ЗБІРНИКАХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ (НЕПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ)	
	Іванніков Т. П., Філатова Т. В. Чилійський гітаррон як інструмент народного та культового побуту. <i>Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського</i> . Вип. 128 : <i>Історія музики: проблеми, процеси, персони</i> . Київ, 2020. С. 80–93. DOI: https://doi.org/10.31318/2522-4190.2020.128.215198
	Dziadek M. Młodopolski kult wieszczów w przełożeniu na osobę i dzieło Ryszarda Wagnera. Przyczynek do historii „szału wagnerowskiego” w Polsce. <i>Mickiewicz i muzyka. Słowa — dźwięki — konteksty</i> / red. T. Brodniewicz, M. Jabłoński, J. Stęszewski. Poznań : AM, 2000. S. 83–91.
СТАТТІ В ЕНЦИЛОПЕДІЯХ, ДОВІДНИКАХ, СЛОВНИКАХ	
	Муха А. І. Загайкевич Алла Леонідівна. <i>Муха А. І. Композитори України та української діаспори</i> : довідник. Київ : Муз. Україна, 2004. С. 106.

	Шевчук О. Ю. Монодія. <i>Українська музична енциклопедія</i> / НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Т. 3 : Лаба — «Muzyka Kresów». Київ, 2011. С. 478–480.
СТАТТІ В ГАЗЕТАХ	
	Черкашина-Губаренко М. Р. Новаторство і спадщина. Київському вагнерівському товариству — 20 років. <i>День</i> . 2017. 30 червня, № 110–111.
	Rapper H. Konzerte. <i>Wiener Sonn- und Montags-Zeitung</i> . 1927. Nr. 19. 09. Mai. S. 8.
ЛИСТИ	
	Лисенко М. В. Лист до Ф. М. Колесси № 242 від 22 квітня 1896 року. Лисенко М. В. <i>Листи / упорядкув., передм., комент., анотов. імен. покажчик Р. М. Скорульської</i> . Київ : Муз. Україна, 2004. С. 254–259.
	Sergei Bortkiewicz to Hugo van Dalen, October 29, 1929. <i>Recollections, letters and documents of Sergei Bortkiewicz</i> . 3 rd ed. / transl. and ed. by V. Thadani. Winnipeg, Canada : Cantext Publications, 2007. P. 44.
ДИСЕРТАЦІЇ	
	Коменда О. І. Універсальна творча особистість в українській музичній культурі : дис. ... доктора мистецтвознавства : 17.00.03 Муз. мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2020. 519 с.
	Приходько О. В. Хорова музика а саррелла другої половини ХХ — початку ХХІ ст.: теоретичне осмислення і виконавські підходи : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2017. 255 с.
АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ	
	Антропова Т. О. Постать Б. Яворського у контексті культуротворчих процесів в Україні 10–20-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2010. 20 с.
ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ	
	Вишинський В. В. Андріссен, Луї. Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Андріссен, Луї (дата звернення: 29.06.2021).

<p>Antonucci S. Alessio Vlad alla guida del Festival di Ravello: «Con la visita di Wagner, il Nord e il Sud hanno trovato qui radici comuni». <i>Il Messaggero</i> : il giornale di Roma. URL: https://www.ilmattino.it/salerno/il_maestro_alessio_vlad_nominato_direttore_artistico_del_festival_di_ravello-5293562.html (consultato: 21.01.2021).</p>
--

АРХІВНІ, НОТНІ Й ВІДЕОМАТЕРІАЛИ	
АРХІВНІ МАТЕРІАЛИ	
	[Журнал засідань Одеського будівельного комітету. 08–10.1822 р.]. <i>ДАОО (Державний архів Одеської області)</i> . Ф. 2. Оп. 5. Спр. 282. 20 арк.
	Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ Академії в 1929–1930 рр. <i>Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського</i> . Ф. X (Всеукраїнська Академія Наук). Спр. 1686. 30 арк.
НОТИ	
	Березовський М. С. Всі язиці восплещите руками. <i>Березовський М. С. Віднайдені хорові твори. Частина А : Концерти чотириголосні</i> . Київ : Комора, 2018. С. 64–77. (Антологія української музики. Серія А : Твори українських композиторів. Вип. 5).
	Вериківський М. І. 14 маленьких прелюдій для фортепіано [Ноти]. Київ : Муз. Україна, 1969. 32 с.
	Леонтович М. Д. На Русалчин Великдень. Опера на 1 дію : Клавір / лібрето М. Д. Леонтовича за казкою Б. Д. Грінченка ; муз. ред. М. М. Скорика. Київ : Муз. Україна, 1980. 120 с.
	Лисенко М. В. Пан Коцький. Дитяча комічна опера / лібрето Дніпрової Чайки. Київ : Мистецтво, 1945. 68 с.
ВІДЕОМАТЕРІАЛИ	
	Юрченко М. С. Максим Березовський: відомий і невідомий : майстер-клас / Київський нац. ун-т культури і мистецтв (Київ, 04.02.2021 р). URL: https://www.youtube.com/watch?v=u1CxIThaGD8 (дата звернення: 12.01.2022).
	Лисенко М. В. Тарас Бульба Taras Bulba Ukrainian opera 2001. Постановка Національної опери України. Диригент В. Кожухар. Київ, 2001. URL: https://www.youtube.com/watch?v=1_-JXKcOeSA&t=1002s (дата звернення: 12.01.2022).